

Diabetesomsorg i apoteket: Bruk av legemidler, medisinsk utstyr og apotek tjenester

Marie Fagerli*, Marit Waaseth og Kjell H. Halvorsen

Institutt for farmasi, UiT Norges arktiske universitet

Bakgrunn

Ifølge Folkehelseinstituttet i Norge er 270 000 mennesker som er diagnostisert med diabetes, og det anslås at omkring 60 000 personer lever med uoppdaget diabetes. I 2020 hentet 221 000 personer ut blodsukkersenkende medisiner i apotek, og dette er en økende kundegruppe. Det har de siste årene kommet flere nye legemidler og ny teknologi innenfor diabetes – det er derfor viktig å utnytte apoteket som helseinstitusjon for å ivareta personer med sykdommen. Dette har også medført at man har etablert apotek tjenester rettet mot denne kundegruppen.

Hensikten

Hensikten med studien var å kartlegge bruk av legemidler, medisinsk utstyr og apotek tjenester hos personer med diabetes.

Materiale og metode

Vi gjennomførte en tverrsnittstudie basert på et strukturert spørreskjema. Farmasistuder i praksis intervjuet apotek kunder som ble identifisert som personer med diabetes. Intervjuene foregikk i to tomånedersperioder på vårsemesteret i 2023 og 2024. Det var frivillig deltakelse og alle data ble innsamlet anonymt.

Resultater

Av de totalt 1168 apotek kundene som deltok, rapporterte 200 (17 %) diabetes type 1 (DM1), 946 (81 %) diabetes type 2 (DM2) og 22 (2 %) annen type diabetes. Blant apotek kundene med DM1 brukte 171 (85 %) kun insulin, mens 11 (5 %) brukte perorale antidiabetika i tillegg. Av apotek kundene med DM2 brukte 376 (39 %) kun perorale antidiabetika, og 176 (47 %) av disse brukte metformin i monoterapi. Det var 122 (13 %) insulinbrukere i DM2-gruppa. Gjennomsnittlig HbA1c var 54,8 mmol/mol hos DM1 og 53,8 mmol/mol hos DM2, mens 69 (35 %) med DM1 og 504 (53 %) med DM2 visste ikke sin siste målte HbA1c. Blant insulinbrukerne brukte 42 (10 %) smartpenn for å administrere insulin. Videre var det 129 (29 %) insulinbrukere som ikke byttet kanyler ved hver injeksjon. I hele studiepopulasjonen var det 415 (36 %) som målte blodsukkeret minst to ganger daglig. Vevsglukosesensor ble brukt av 60 (30 %) med DM1 og 5 (0,5 %) med DM2. Bare 9 % hadde benyttet seg av tjenesten *Medisinstart for personer med DM2*. Likevel kunne 40 % av de med DM2 tenke seg å betale for diabetesveiledning i apoteket. Også 25 % blant de med DM1 var villige til å betale for en slik tjeneste. Totalt var 274 (23 %) villige til å betale over 200 kr for diabetesveiledning i apoteket.

Konklusjon

Apotek kunder med DM1 bruker de fleste bare insulin (85 %), mens hos de med DM2 bruker de fleste bare perorale antidiabetika (39 %) som behandling for sin diabetes. Metformin i monoterapi er fremdeles det mest brukte perorale antidiabetikumet. En stor andel personer med diabetes kjenner ikke sitt HbA1c mål, og en stor andel bytter ikke kanyler som anbefalt. Fremdeles er det relativt få som bruker smartpenn og vevsglukosesensorer. Studien viser et betydelig potensial for å videreutvikle diabetesomsorg i apotek med bakgrunn i et stort ønske om veiledning og betalingsvillighet i kundegruppen.